

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

«ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ»

збірник статей

**XII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ:
«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: НАУКОВІ ДИСКУСІЇ»**

«TIME OF ART EDUCATION»

collection of articles

**XII ALL-UKRAINIAN
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
«ART EDUCATION: SCIENTIFIC DISCUSSIONS»**

24 березня 2023 р., Харків, Україна

March, 24, 2023, Kharkiv, Ukraine

УДК 37.032

Редакційна колегія:

Соколова А. В. – в. о. зав. кафедри музичного мистецтва, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Фомін В. В. – декан факультету мистецтв, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Юр'єва К. А. – докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Беземчук Л. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Васильєва О. В. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Данилюк М. М. – доктор філософії, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Донченко Л. І. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ткаченко М. О. – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Бурма Г. В. – кандидатка наук, доцентка, старша лаборантка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол №4 від 19.04.2023 р.

У збірнику статей представлені матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мистецька освіта: наукові дискусії». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Час мистецької освіти «Мистецька освіта: наукові дискусії»: зб. статей XII Всеукраїнської наук.-практ. конф., (24 березня 2023) / заг. ред. А. В. Соколової. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2023, 151 с.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

3. Остапенко Н. І. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя музичного мистецтва. Наукові записки. Ніжинський ДПУ ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. Ніжин. 2015. С. 53-57.

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНИХ УМІНЬ МАГІСТРАНТІВ ІЗ КНР НА ФАКУЛЬТЕТАХ МИСТЕЦТВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Ао Чжені

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету мистецтв, 61МК групи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Лоу Іян

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету мистецтв, 61МК групи
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна

Наукова керівниця – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри музичного мистецтва ХНПУ імені Г. С. Сковороди Л. В. Беземчук.

Анотація: *В статті визначено філософський та педагогічний аспект категорії «уміння». Розкрито метод порівняльного аналізу вокальної роботи з китайськими здобувачами. Схарактеризовано роль інноваційних методів для формування вокальних умінь магістрантів із КНР на дисциплінах професійно-орієнтованого спрямування*

Ключові слова: *вокальні уміння, метод, магістратура, факультет мистецтв, педагогічний університет*

Annotation *The article defines the philosophical and pedagogical aspect of the "skill" category. The method of comparative analysis of vocal work with Chinese performers is disclosed. The role of innovative methods for the formation of vocal skills of master's students from the People's Republic of China in professionally oriented disciplines is characterized*

Keywords: *vocal skills, master's degree, faculty of arts, pedagogical university*

Постановка проблеми та її актуальність Нормативно-правові основи відносно розвитку української мистецької освіти відображено в наступних законах України: «Про освіту», «Про вищу освіту». У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті, Концептуальних засадах розвитку

педагогічної освіти України наголошується на формування компетентнісного вчителя, що може працювати в умовах входження нашої країни в європейський освітній простір.

Сучасні тенденції підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва в умовах магістратури вимагають формування вокальних умінь здобувачів, що набувають вищу педагогічну освіту в українських університетах.

Аналіз основних досліджень і публікацій У педагогічному словнику «уміння» - це здатність людини свідомо виконувати певну дію на основі знань, готовність застосовувати знання у практичній діяльності на засадах свідомості.

Звертаючись до філософії поняття «уміння» – сукупність знань та навичок, що визначає чіткість виконання будь-якої діяльності, і вважається засобом застосування засвоєних знань на практиці.

Різні аспекти розвитку вокальних умінь у знаходимо в роботах Н. Овчаренко (вокально-виконавська рефлексія); Цзінь Нань (методичні засади вокального навчання); Ван Лей (вокально-сценічна майстерність); Лінь Сяо (вокально-виконавські уміння), Чен Дін (вокально-виконавські навички); У Гуолін (національні інтонаційні особливості вокальної музики), Цой Сяо Юй (особливості китайської вокальної школи).

Теорія та методологія вокальної підготовки базується на дослідженнях (Н. Гребенюк, Л. Василенко, І. Колодуб, Н. Овчаренко, Т. Ткаченко та ін.).

Автори розкривають уміння (англ. *ability, skill*) – як проміжний етап оволодіння новим способом дії, заснованим на будь-якому правилі (знанні) й відповідному правильному використанні цього знання в процесі вирішення певного класу завдань. Уміння зазвичай співвідносять з тим рівнем, який на початковому етапі виражається у формі засвоєного знання (правила, визначення і т. п.), котре зрозуміле та може бути довільно відтворене. У подальшому процесі практичного використання цього знання, воно набуває деяких операційних характеристик, виступаючи у формі правильно виконуваної дії, регульованої цим правилом. На етапі умінь засвоєний спосіб дії регулюється знанням.

Лінь Сяо та інші звертають увагу на те, що в умовах модернізації системи освіти зростає роль інтегральних умінь, які виконують роль провідних компетентностей у навчанні. В процесі вокальної діяльності, яка ґрунтується на комплексі спеціальних і загально педагогічних компетентностей, здібність успішного оволодіння основами музично-педагогічної майстерності вокаліста формується на основі вокальних умінь, що займають провідну роль у вокально-педагогічній освіті.

Як зазначає автор складовими вокальних умінь є (уміння співочого дихання, уміння користуватись різною атакою звуку, уміння правильної дикції,

уміння виділяти ударні склади, уміння вірно інтонувати, уміння усвідомлювати особливості звукоутворення, уміння користуватись динамікою, уміння виконувати кульмінацію, уміння розуміти смислове значення пауз, уміння розкривати художній образ, уміння користуватись тембровими барвами голосу, уміння імпровізувати, уміння вступати в процес художньої співтворчості, уміння працювати з музичним твором, уміння співати в ансамблі, уміння співати без супроводу, уміння концертних виступів, уміння швидко переключатись з одного ритмічного малюнка на інший) [1].

Мета статті Проаналізувати сутність формування вокальних умінь здобувачів із Китаю в умовах магістратури.

Виклад основного матеріалу Українські та китайські музиканти-педагоги рекомендують використовувати метод порівняльного аналізу для роботи з студентами КНР в умовах магістратури. Це впливає на естетичну оцінку співацького звукотворення. Порівняння різних зразків звучання голосу співаків різних вокальних шкіл та національних традицій за принципами організації мов зокрема української та китайської надає співаку вчитися диференціювати окремі елементи вокального виконання.

Аналітично-розумові операції активно розвивають розумові здібності, вокальний слух, художній смак для усвідомлення організації мов зокрема української та китайської. Цей метод сприяє формуванню навичок самоконтролю, адже внутрішнє сприйняття голосу під час співу різниться з сприйманням голосу слухачами. Метод порівняльного аналізу корисним є для визначення особливостей вокальної культури відомих оперних співаків зокрема українських та китайських.

Завдяки впровадженню цього методу формування вокальних умінь сприяє усвідомленому опануванню репертуару, поглибленню слухових уявлень про якість співоного звуку, способи його утворення, впливає на якість відтворення та інтерпретацію творів під час вокальної роботи.

Впровадження методів формування вокальних умінь у підготовку магістрантів з КНР можна проводити шляхом заохочення студентів до методично-пошукової роботи на заняттях з Методики викладання дисциплін кваліфікації та Практикуму за кваліфікацією (постановка голосу) та науково-методичної практики, вирішення професійно-орієнтованих ситуацій за такими умовами. Перша умова – досягнення художньо-творчого клімату на заняттях для позбавлення фізичного та емоційного дискомфорту студентів КНР. Для реалізації цієї умови використовуються загальні методи: концентричний, емпіричний, евристичний, фонетичний, методу явного або внутрішнього співу та порівняльного аналізу. Ефективним способом для вирішення цих завдань є організація сумісного професійного вільного від авторитаризму діалогу,

доброзичливих, особливо-довірливих стосунків, між викладачем та студентом-магістрантом.

Друга умова реалізації методів формування вокальних умінь студентів КНР в умовах магістратури – стимулювання вокально-фахової компетентності. Для вирішення цього завдання використовуються специфічні методи: Мануеля Гарсія (дихальна гімнастика, вправи для вокально-технічного розвитку; вправи для формування змішаного регістру Ж.Л. Дюпре; вправи на релаксацію, зняття м'язових затискань, вправи-установки для налаштування психіки з метою виконання творчих завдань Н.Гонтаренко.

Серед важливих умов реалізації методів формування вокальних умінь студентів КНР є застосування інноваційних методів. Наприклад в процесі засвоєння навчального матеріалу за темою «Класифікація вокальних голосів» на заняттях з «Методики викладання дисциплін кваліфікації» (вокал) використання «проектного методу», «методу мозгового штурму». Під час опанування теми «Формування плану роботи над художнім образом» дисципліни «Практикум за кваліфікацією» (постановка голосу) організацію «мішаного заняття». Оцінно-аналітична характеристика вокальних творів може проводитись на прикладі твору Дж.Пуччині «Вальс Мюзети» з опери «Богема». Порівняти виконання української виконавиці, заслуженої артистки України Наталії Пелех, що співала Мюзету у Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва, де відбулася прем'єра опери у 2017 р. та інших зірок вокального мистецтва, що в різні роки виконували цей відомий твір.

Формування вокальних умінь студентів КНР слід розглядати на підставі різноманітних методів і прийомів вокального навчання. Це пов'язано із специфікою роботи з студентами-іноземцями.

Використання порівняльних паралелей у співочій діяльності суттєво відмінних за принципами організації мов, у даному випадку мов індоєвропейської та сино-тібетської гілок; порівняння паралельно засвоєваних у співочій діяльності мов, зокрема української і китайської.

Пан На до комплексу методів педагогічної роботи з студентами КНР в умовах магістратури включає: методи міжособистісної взаємодії і спілкування в системах «викладач – студент» (взаємозбагачувальний діалог, обговорення, пояснення, дискусія), які орієнтують на створення художньо-творчої атмосфери занять; евристичні методи (порівняння, асоціації, аналогії, синхронічний та діахронічний аналіз музичних творів, евристичні запитання, евристичні ситуації та ін.), що сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів у процесі вивчення художніх образів музики; репродуктивні та творчі методи відпрацювання вокально-виконавської техніки

(словесні, наочні, практичні), спрямовані на формування узагальнених прийомів відтворення художніх образів засобами вокального виконавства на основі логіки інтерпретаційного процесу; самостійно-пошукові та рефлексивні методи (інверсії, синектики, синестезії, особистих асоціацій, само осмислення, самовираження), що активізують використання студентом власного досвіду спілкування з мистецтвом, мають катарсичний характер естетичних відношень і спрямовуються на стимулювання рефлексивності та самовираження у процесі виконання музичних творів [2].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Особливостями практичної роботи з студентами магістрантами з КНР в умовах магістратури є робота над фонетикою мови, генетичним зв'язком між мовною та музично-мовною інтонацією.

Подальшої розробки підлягає проблема формування вокальної компетентності здобувачів, що навчаються в магістратурі в міждисциплінарному дискурсі.

Список використаних джерел

1. Лін Сяо. Педагогічні умови формування виконавських умінь підлітків в процесі вокального навчання. Зб. науков. праць «Педагогічна освіта: теорія і практика», вип. 19, ч. 1. Кам'янець-Подільський, 2015, С. 293-299.

2. Пан На. Методика роботи над виконавською інтерпретацією музичних творів у процесі вокальної підготовки педагогів-музикантів України і Китаю. Дис. канд. пед.наук: 13.00.02 Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського Одеса, 2013. 218 с.

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Ян Сінхуей

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

факультету мистецтв, 61МК групи

Харківського національного педагогічного

університету імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна

Наукова керівниця – кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри музичного мистецтва Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Ткаченко М. О.

<i>Олег Лавренов</i> СПІВОЧЕ ДИХАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У ВИХОВАННІ ПРОФЕСІЙНОГО СПІВАКА	40
<i>Сун Ваньпен</i> ПРИНЦИПИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ (В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ)	43
<i>Лоу Іян, Ао Чжені</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У КЛАСІ ПОСТНОВКИ ГОЛОСУ (на прикладі художньо-пізнавального аналізу твору)	48
<i>Юе Цзунлян</i> ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	52
<i>Світлана Кулікова</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	56
<i>Ао Чжені, Лоу Іян</i> ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНИХ УМІНЬ МАГІСТРАНТІВ ІЗ КНР НА ФАКУЛЬТЕТАХ МИСТЕЦТВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ	62
<i>Ян Сіньхуей</i> ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	66
<i>Лариса Беземчук, Маргарита Голота</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ НУШ	71